

Проблема благополуччя та природного середовища

Милославська О.В.

*Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
факультет психології, кафедра прикладної психології*

У сучасній науці існує багато підходів до розуміння терміну «благополуччя» та його визначень. Разом з тим, більшість дослідників погоджуються з тим, що благополуччя є розумінням того, що є важливим для суб'єкта в різних сферах повсякденного життя. Саме це обумовлює те, що благополуччя все частіше розглядається як феномен, що включає ряд компонентів, організованих навколо центральних потреб людини. Одночасно багато авторів стверджують, що люди структурують свої когнітивні, афективні переживання та спогади за сферами життя, зокрема, в контексті взаємодії з природним середовищем. Велика кількість ранніх робіт, в яких вчені визначають природне середовище як фактор, істотний для особистого благополуччя, ґрунтується на внутрішньому припущенні про невід'ємні відносини людини з природою.

Е. Вілсон (Biophilia, 1984р.) робить припущення, що на фундаментальному рівні людська ідентичність і самореалізація залежать від наших відносин з природним середовищем[1]. Дане припущення спонукало інших авторів до пошуку й розробці теоретичних пояснень, які здатні стати основою для розуміння складних відносин між людьми та природним середовищем.

Слід також констатувати, що гіпотеза Е. Вілсона, яку він пропонує в означеній роботі, надала теоретичну підтримку тим, хто стверджує, що люди відчують емоційну прихильність до природного середовища. На думку низки авторів ця прихильність відповідає підсвідомим і глибоко вкоріненим потребам людини і сприяє благополуччю [2; 3].

У той же час існує велика частина ранніх доказів, що пов'язують природне середовище та благополуччя. Інтерес до масштабних досліджень

супроводжувався роботами, автори яких все частіше прагнули запропонувати нові гіпотези та підтримати їх емпіричними даними. Дж.Ньютон здійснив дослідження, метою якого було обґрунтування твердження про те, що природне середовище грає важливу роль в благополуччі [4]. Ця робота стала значним кроком вперед для тих, хто цікавиться концептуалізацією й вивченням зв'язків між природним середовищем і благополуччям. Головна цінність даного дослідження полягає в отриманні широкого спектра доказів тієї ролі, яку навколишнє середовище може грати в відчутті благополуччя, зокрема, у позитивному і значущому зв'язку між природним середовищем і благополуччям.

Надалі, результати досліджень в значній мірі підтвердили висновки про те, що більш екологічне середовище та взаємодія з природою надають переважно позитивний вплив, особливо на психологічне, особистісне та суспільне благополуччя. Крім того, отримана переконлива доказова база на підтримку тверджень про те, що природне середовище впливає на благополуччя. Встановлено, наприклад, що життя в більш зеленій зоні має суттєвий вплив на настрій та когнітивні функції [5]. Результати окремих робіт дозволяють також стверджувати, що наявність зелених зон стає актуальною для жінок і літніх людей[7].

Разом з тим, лонгitudне дослідження, що провів М. Вайт із співавторами, надало змогу встановити, що природне середовище може мати значний і негативний вплив на психологічне здоров'я і благополуччя[6]. Так, наприклад, деякі дослідники вказують, що частина випробовуваних не реагує позитивно на природні ландшафти в міських районах[3].

Причиною заяв про те, що природне середовище може чинити негативний вплив на благополуччя, в даному випадку, є побоюванням за особисту безпеку, а також, проблеми, пов'язані з доступом і сприйняттям природного середовища як неохайного або непотрібного.

Таким чином, в останні роки за кордоном спостерігається зростання досліджень, метою яких є вивчення взаємодії між природним середовищем і

благополуччям. Отже, питання про те, чому і як різні аспекти природного середовища підсилюють відчуття благополуччя, а також яка роль зелених зон в підвищенні добробуту є актуальним в сучасному світі. Досвід іноземних дослідників надає можливість збагатити напрями наукового пошуку вітчизняних науковців, що працюють у різних галузях психології.

Література:

1. Wilson E. O. Biophilia / E. O. Wilson. – Cambridge: Harvard University Press, 1984. – 157p.
2. Abdallah S. Well-being patterns uncovered: an analysis of UK data / S. Abdallah et al. // Social Indicators Research. – 1997. – Vol. 42. – P. 205-219.
3. Stoll L. Well-being evidence for policy: a review / L. Stoll, J. Michaelson, C. Seaford. – London: New Economics Foundation, 2012. – 84p..
4. Newton J. Well-being and the natural environment: A brief overview of the evidence [Electronic resource] / J. Newton. – Available at: www.sustainabledevelopment.gov.uk/what/documents/WellbeingAndTheNaturalEnvironmentReport.doc
5. Dolan P. Research on the relationship between well-being and sustainable development/ P. Dolan et al. – London: Defra, 2006. – 52 p.
6. White M. Would you be happier living in a greener urban area? A fixed-effects analysis of panel data / M. White, I. Alcock, B.W. Wheeler, M. H. Depledge // Psychological Science. – 2013. – Vol. 10 (3). – P. 920 – 928.
7. Stewart J. Housing, the built environment and wellbeing / J. Stewart, F. Bushell // Understanding well-being / Eds. A. Knight, A. McNaught. – Banbury: Lantern Publishing, 2011. – P. 224 – 236.